

Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky

Odbor pre hodnotenie vedy

Oddelenie pre hodnotenie publikačnej činnosti

Lamačská cesta 8/A, 811 04 Bratislava

Metodické usmernenie

**Definovanie vedeckej monografie a zborníka pre potreby evidencie
publikačnej činnosti**

Obsah

1	Úvod	2
2	Vedecká monografia a kapitola vo vedeckej monografii.....	2
2.1	Definícia vedeckej monografie podľa prílohy	2
2.2	Vysvetlenie.....	2
2.3	Kapitola vo vedeckej monografii	3
2.4	Ďalšie znaky vedeckej monografie a kapitoly vo vedeckej monografii.....	3
3	Zborník a príspevok v zborníku.....	4
3.1	Definícia zborníka podľa prílohy.....	4
3.2	Vysvetlenie.....	4
3.3	Príspevok v zborníku.....	5
3.4	Ďalšie znaky zborníka a príspevku v zborníku	5
4	Vlastnosti publikácií, na základe ktorých nie je možné určiť ich typ.....	6

1 Úvod

Metodické usmernenie - Definovanie vedeckej monografie a zborníka pre potreby evidencie publikačnej činnosti vysvetľuje a dopĺňa definície vedeckej monografie a zborníka podľa Prílohy č. 4 k vyhláške č. 456/2012 Z. z. (ďalej ako príloha). Zároveň obsahuje ďalšie znaky vedeckých monografií, zborníkov a ich analytických častí na základe praktických skúseností s evidenciou publikačnej činnosti.

Hlavnou úlohou je poskytnúť metodické usmernenie pre evidenciu kapitol vo vedeckých monografiách, ktorú sú autorizované a pre evidenciu príspevkov zo zborníkov. Autorizované kapitoly vo vedeckých monografiách musia mať vyznačených autorov v obsahu, na začiatku alebo konci danej kapitoly alebo na ktoromkoľvek inom mieste publikácie.

2 Vedecká monografia a kapitola vo vedeckej monografii

2.1 Definícia vedeckej monografie podľa prílohy

Vedecká monografia je vedecké dielo spravidla **jedného až troch autorov** (1) v tlačenej alebo netlačenej forme podávajúce **komplexný, ucelený, vyčerpávajúci, systematický rozbor jednej témy** (2), vedeckého problému alebo časti vedeckého odboru zahŕňajúci všetky stránky danej témy, **jednotlivé časti na seba navzájom nadväzujú** (3) s hlavnou intenciou komunikovať vedecké poznatky v odborných a vedeckých kruhoch. Integruje už známe a obohacuje ich o **nové pôvodné, doposiaľ nepublikované informácie** (4) obsahujúce výsledky autorovej vedeckej práce a predkladá závery. Nevyhnutnou súčasťou je precízne spracovaný vedecký aparát, ktorý zahŕňa aj bibliograficko-informačný, ilustračný, poznámkový a kritický aparát.

Vedecká monografia musí prejsť oficiálnym publikačným a distribučným procesom, spĺňať kritériá všeobecne zverejnenej publikácie a disponovať všetkými potrebnými náležitosťami formálnej a vydavateľskej úpravy podľa platných štandardov. Vedecká monografia musí byť recenzovaná najmenej dvoma recenzentmi jednoznačne uvedenými v monografii. Vedecká monografia je **v zásade nepokračujúca, neseriálová, neperiodická publikácia** (5).

Za vedeckú monografiu sa považuje aj **komentár k právnomu predpisu** (6), ak spĺňa obsahové a formálne náležitosti vedeckej monografie. **Vedeckú monografiu si nemožno zamieňať so zborníkom alebo vysokoškolskou učebnicou** (7).

2.2 Vysvetlenie

(1) – vedecká monografia je publikácia spravidla jedného až troch autorov. Výnimočne môže byť vedeckou monografiou aj publikácia, ktorá má o niečo vyšší počet autorov, musí však spĺňať všetky formálne a obsahové kritériá pre vedeckú monografiu. Na druhej strane sa medzi hlavné znaky vedeckej monografie považuje jej celistvosť a vzájomná previazanosť kapitol, ktorá s narastajúcim počtom autorov klesá. Vedecká monografia sa autorizuje v ojedinelých prípadoch, kedy je potrebná evidencia jednotlivých kapitol samostatne.

(2) – vedecká monografia ako výsledok vedeckého bádania má primárne prinášať vedecké poznatky, ktoré sú výsledkom vedeckej práce jej autorov. Publikácie, ktoré sú zamerané najmä na študentov, odbornú verejnosť z praxe, širokú verejnosť a podobne, nie je možné považovať za vedecké monografie. Ich zaradenie do kategórie publikačnej činnosti závisí na ďalších formálnych znakoch,

môže ale ísť o vysokoškolské učebnice, skriptá, odborné knižné publikácie a pod. Vedecké monografie sú prísne monotematické, zaoberajúce sa úzkou problematikou, nie viacerými problematickými okruhmi jednej vedeckej oblasti.

(3) – jednotlivé kapitoly vedeckej monografie musia na seba priamo nadväzovať. Nasledujúce kapitoly rozširujú tie predchádzajúce, pričom priamo využívajú v nich uvedené informácie. V prípade vedeckej monografie je poradie kapitol nemenné, akákoľvek zmena ich poradia by mala za následok zníženie informačnej hodnoty celej publikácie. Poradie kapitol vychádza z ich samotného obsahu a charakteru a nie z koncepcie publikácie určenej zostavovateľom.

(4) – vedecká monografia obsahuje pôvodné, doposiaľ nepublikované informácie. Známe informácie sú o tieto nové informácie obohatené a rozšírené, vedecká monografia predstavuje obraz stavu vedy, do ktorého sa dospelo počas jej spracovania.

(5) – vedecká monografia je nepokračujúca, neseriálová a neperiodická publikácia. Zaradenie vedeckej monografie do edície alebo jej rozdelenie na viacero dielov (zväzkov) nie je považované za periodicitu. Ak však samotná publikácia obsahuje ISSN, nie je možné ju považovať za neperiodickú publikáciu a teda za vedeckú monografiu.

(6) – komentáre k právnym predpisom je možné považovať za vedeckú monografiu, ak prešli recenzným konaním (minimálne dvaja recenzenti v prípade domáceho vydania, minimálne jeden recenzent v prípade zahraničného vydania, alebo je preukázané anonymné recenzné konanie alebo je vydavateľ v zozname recenzujúcich vydavateľov), majú príslušné vydavateľské údaje, ISBN, náklad aspoň 100 kusov, rozsah aspoň 3 AH a spĺňajú ďalšie formálne a hlavne obsahové kritériá.

(7) – nižšie sú uvedené ďalšie znaky vedeckej monografie a jej kapitol a definície a vysvetlenia pre zborník a príspevky v zborníku.

2.3 Kapitola vo vedeckej monografii

Analytická časť je považovaná za kapitolu vo vedeckej monografii, ak je súčasťou publikácie, ktorá spĺňa vyššie uvedenú definíciu a znaky vedeckej monografie. Jednotlivé kapitoly vedeckej monografie tak musia na seba navzájom úzko nadväzovať, musia byť napísané v jednom a rovnakom jazyku ako ostatné kapitoly vo vedeckej monografii a musia obsahovať nové, doteraz nepublikované informácie. Následne na základe formálnych znakov samotnej kapitoly je možné zvoliť kategóriu publikačnej činnosti:

1. ABC a ABD pre kapitoly vo vedeckej monografii, ktoré majú rozsah aspoň 1 AH až 3 AH.
2. ABA a ABB pre kapitoly vo vedeckej monografii, ktoré majú rozsah aspoň 3 AH. V tomto prípade nejde o štúdie charakteru vedeckej monografie, ale o kapitoly vo vedeckej monografii s rozsahom aspoň 3 AH.
3. AEC a AED pre kapitoly vo vedeckej monografii, ktoré majú rozsah menší ako 1 AH.

Okrem spomenutých kritérií musia byť splnené aj ďalšie podmienky vyššie uvedených kategórií publikačnej činnosti, ako je napr. recenzovanosť.

2.4 Ďalšie znaky vedeckej monografie a kapitoly vo vedeckej monografii

- Všetky kapitoly vo vedeckej monografii sú napísané v rovnakom jazyku okrem záveru, ktorý môže byť napísaný aj v inom/vo viacerých jazykoch.

- Vedecká monografia obsahuje úvod a záver, ktoré sú zamerané na celú vedeckú monografiu ako ucelenú publikáciu. Záver môže byť napísaný aj v inom jazyku, ako je jazyk celej vedeckej monografie.
- Vo vedeckej monografii je kladený dôraz na autora alebo autorov, ktorí spravidla úzko spolupracovali na jej vytvorení.
- Vedecká monografia neobsahuje viacero štúdií alebo výskumov jednotlivých autorov, ale zaoberá sa len jednou úzko špecifikovanou problematikou. Jednotlivé kapitoly môžu mať rozsah väčší ako 3 AH a môžu byť zaevidované s kategóriou publikačnej činnosti ABA alebo ABB, nejde o štúdie charakteru vedeckej monografie, ale kapitoly vo vedeckej monografii s rozsahom aspoň 3 AH.
- Vedecká monografia nemá vzdelávací charakter, jej cieľom nie je poskytovať informácie študentom vysokých škôl, ale primárne vedeckým pracovníkom a prezentovať najnovšie výsledky ich vedeckej činnosti.
- Za vedeckú monografiu sa nepovažuje každá neperiodická publikácia vedeckého alebo odborného charakteru (napr. neperiodický zborník, vysokoškolské učebnice, odborné knižné publikácie).
- Vedecká monografia je častokrát výstupom riešenia jedného alebo viacerých projektov alebo úloh ako celok, nie jednotlivo po kapitolách.

Záznamy dokumentov, ktoré nespĺňajú vyššie uvedené definície a znaky vedeckej monografie, nie je povolené evidovať v kategóriách publikačnej činnosti určených pre kapitoly vo vedeckých monografiách.

3 Zborník a príspevok v zborníku

3.1 Definícia zborníka podľa prílohy

Zborník je publikácia, ktorá súhrnne pod spoločným názvom prináša **súbor samostatných, vzájomne príbuzných textov** (1). Jednotlivé časti (príspevky, štúdie) by mohli existovať **samy o sebe** (2). Zborníky môžu byť **konferenčné, nekonferenčné, jednorazové, kontinuálne** (3).

3.2 Vysvetlenie

(1) – zborník obsahuje tematicky príbuzné príspevky, ktoré na seba navzájom priamo nenadväzujú. Poradie samotných príspevkov nie je dané ich obsahom, ale koncepciou publikácie určenej zostavovateľom. Zborník sa môže venovať jednej širokej téme alebo obširnejšiemu vedeckému problému, jednotlivé príspevky sa ale zaoberajú danou problematikou nezávisle a samostatne, častokrát z pohľadu rôznych vedeckých disciplín a pohľadov.

(2) – jednotlivé príspevky nie sú závislé na ostatných príspevkoch v zborníku. Ich informačná hodnota sa neznižuje zmenou poradia jednotlivých príspevkov. Nasledujúce príspevky nerozširujú poznatky z predošlých príspevkov. V prípade príspevkov zo zborníka je možné ich publikovanie v časopise bez straty ich významu a informačnej hodnoty.

(3) – zborníky sa podľa periodicity rozdeľujú na neperiodické a periodické. Periodické zborníky môžu mať pravidelnú alebo nepravidelnú periodicitu. Ďalej sa rozlišujú zborníky na konferenčné a nekonferenčné. Práve v prípade nekonferenčných neperiodických zborníkov dochádza k najčastejšiemu zamieňaniu s vedeckými monografiami. Okrem uvedených kritérií sa zborníky môžu

deliť podľa obsahu na vedecké zborníky, odborné zborníky, zborníky príspevkov, zborníky abstraktov a pod.

3.3 Príspevok v zborníku

Analytická časť je považovaná za príspevok v zborníku, ak je súčasťou publikácie, ktorá spĺňa vyššie uvedenú definíciu a znaky zborníka. Jednotlivé príspevky v zborníku tak nemusia na seba navzájom úzko nadväzovať, môžu byť napísané v rôznych jazykoch, v prípade vedeckého zborníka musia obsahovať nové, doteraz neopublikované informácie. Následne na základe formálnych znakov zborníka a samotného príspevku je možné zvoliť kategóriu publikačnej činnosti:

1. AEC a AED pre príspevky vo vedeckom nekonferenčnom zborníku, ktoré majú rozsah menší ako 3 AH.
2. ABA a ABB pre príspevky vo vedeckom nekonferenčnom zborníku, ktoré majú rozsah aspoň 3 AH.
3. AFA a AFB pre pozvané príspevky vo vedeckom konferenčnom zborníku.
4. AFC a AFD pre nepozvané príspevky vo vedeckom konferenčnom zborníku.
5. BEE a BEF pre príspevky v odbornom nekonferenčnom alebo konferenčnom zborníku.

Okrem spomenutých kritérií musia byť splnené aj ďalšie podmienky vyššie uvedených kategórií publikačnej činnosti, ako je napr. recenzovanosť.

3.4 Ďalšie znaky zborníka a príspevku v zborníku

- Jednotlivé príspevky v zborníku môžu byť publikované v rôznych jazykoch.
- Častokrát je v popredí uvedený zostavovateľ, samotní autori sú následne uvedení len v tiráži, v obsahu alebo na prvej alebo poslednej strane príspevku, ktorý napísali.
- Niektoré nekonferenčné zborníky sú inšpirované alebo zostavené na základe predošlej konferencie. Obsahujú príspevky z konferencie, ktoré boli dodatočne pre potreby novej publikácie upravené. V takomto prípade nejde o vedeckú monografiu, ale o zborník.
- Niektoré zborníky vydané najmä zahraničnými vydavateľmi sú zaradené do edícií alebo sérií, pričom samotný zborník je periodickou publikáciou s prideleným ISSN.
- Zborník častokrát neobsahuje úvod a/alebo záver, ale len úvody a závery jednotlivých príspevkov.
- Jednotlivé príspevky v mnohých prípadoch obsahujú vlastný úvod, záver, abstrakt, kľúčové slová, použitú literatúru, DOI a podobne.
- V niektorých prípadoch nie je zborník recenzovaný ako celok, ale každý príspevok je recenzovaný samostatne.
- Zborník môže obsahovať viacero štúdií a výskumov, keď sa jednotliví autori zaoberali len svojou štúdiou alebo výskumom a nespolupracovali na ostatných štúdiách a výskumoch.
- V prípade zborníka je častokrát každý príspevok napísaný iným autorom alebo iným kolektívom autorov. Previazanosť jednotlivých príspevkov je tak na nízkej úrovni.
- Najmä v prípade zahraničných vydavateľov sú jednotlivé príspevky zasielané na publikovanie priamo vydavateľovi až po ich napísaní. Autorský kolektív nespolupracoval na spoločnom ciele už pred napísaním jednotlivých príspevkov, ale každý príspevok bol vydavateľovi zaslaný samostatne.

- Jednotlivé príspevky sa síce zaoberajú jednou témou alebo oblasťou výskumu, priamo na seba ale nenadväzujú a danej problematike sa venujú z multidisciplinárneho hľadiska.
- Príspevky venované podobnej téme alebo problematike sú častokrát v rámci zborníka radené do jednej tematickej skupiny, pričom samotný zborník obsahuje takýchto tematických skupín viacero. Jednotlivé tematické skupiny sú najmä v obsahu jednoznačne nazvané a označené.

Záznamy dokumentov, ktoré nespĺňajú vyššie uvedené definície a znaky zborníka, nie je povolené evidovať v kategóriách publikačnej činnosti určených pre príspevky v nekonferenčnom neperiodickom zborníku.

4 Vlastnosti publikácií, na základe ktorých nie je možné určiť ich typ

1. **Jazyk publikácie** – ak je publikácia napísaná len v jednom jazyku, neurčuje sa tým jej typ dokumentu.
2. **Rozsah jednotlivých analytických častí** – dĺžka jednotlivých kapitol alebo príspevkov neurčuje typ zdrojového dokumentu. Ak vedecká monografia obsahuje kapitoly s rozsahom menej ako 1 AH, tieto kapitoly budú evidované v kategórii publikačnej činnosti AEC alebo AED. Na druhej strane, ak zborník obsahuje príspevky s rozsahom aspoň 1 AH, tiež sa budú evidovať v kategórii publikačnej činnosti AEC alebo AED. Ak budú príspevky v zborníku s rozsahom väčším ako 3 AH, jednotlivé príspevky budú evidované s kategóriou publikačnej činnosti ABA alebo ABB.
3. **Vydavateľ** – vydavateľ neurčuje typ dokumentu. Typ dokumentu je daný formálnymi znakmi, nie renomovanosťou samotného vydavateľa. Najmä v prípade zahraničných vydavateľov je zaužívaná odlišná terminológia a typológia, ako v slovenskej legislatíve pre potreby evidencie publikačnej činnosti. Takíto vydavatelia označujú pojmom „monograph“ všetky nekonferenčné publikácie knižného charakteru. Z pohľadu slovenskej legislatívy a metodických pokynov sú tak za monografie častokrát považované aj periodické alebo neperiodické zborníky. Pojmom „proceeding“ sú zahraničnými vydavateľmi označované najčastejšie len konferenčné zborníky.
4. **Podnázov „monografia“ alebo „vedecká monografia“** – podnázov „monografia“ alebo „vedecká monografia“ neurčuje typ dokumentu. Typ dokumentu je daný jeho formálnymi znakmi a nie názvovými údajmi.
5. **Recenzovanosť** – recenzovanosť publikácie neurčuje typ dokumentu, môže ale ovplyvniť kategorizáciu z hľadiska zaradenia medzi vedecké alebo odborné dokumenty.
6. **Zostavovateľ** – vedecká monografia aj zborník môžu mať uvedeného zostavovateľa. Vedecká monografia však má zostavovateľa uvedeného len výnimočne, pričom je častokrát aj členom autorského kolektívu. V prípade zborníkov je zostavovateľ častokrát výrazne v popredí oproti autorom. Môže byť uvedený na titulnom liste, pričom autori sú niekedy uvedení až pri jednotlivých príspevkoch.
7. **Nosič** – tlačená forma je rovnocenná s elektronickou formou, nosič tak neurčuje typ dokumentu.
8. **Uvedenie pracoviska autorov** – typ dokumentu nie je určený uvedením pracovísk jednotlivých autorov.